

[Formanden.]

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om statstilskud til private studenterkursus.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om den faste voldgiftsret.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om sygehusvæsenet.

Mødet hævet kl. 17³⁵.

34. møde.

Torsdag den 16. februar kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler forsvarsministeren, at han ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om hjemmeværnet.

Udvalget angående forslag til lov om den amtskommunale beskatning, forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme, forslag til lov om statens overtagelse af visse kommunale udgifter m. m., forslag til lov om ændring i lov om invalide- og folkepension og lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Om forhøjet statsrefusion) og forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede forsvarsminister, for at han kan fremsætte det i dag anmeldte lovforslag.

Forsvarsministeren (Poul Hansen): Hermed tillader jeg mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om hjemmeværnet.*

Ved det forsvarsforlig, som blev indgået for godt et år siden, blev der truffet aftale om, at hjemmeværnsloven og forsvarrets personellov begge skulle til revision i dette folketingsår. Når jeg ved denne lejlighed kun kan fremsætte forslag til ny hjemmeværnslov og må meddele det høje ting, at personelovsrevisionen er udskudt til næste folketingsår, har det følgende grunde:

Ved den lange række forhandlinger, der har fundet sted med forsvarrets personelorganisationer, er der fra alle de største og mest betydende organisationer fremført et stærkt ønske om, at forslag til personellov for forsvaret ikke blev fremsat og i hvert fald ikke gennemført, før der er foretaget en opgørelse over personelbehovet og en undersøgelse og fastlæggelse af arbejds- og ansvarsområder for de forskellige personalekategorier. En sådan opgørelse og undersøgelse må nødvendigvis tage nogen tid og kan ikke foretages, før forsvarrets organisations- og kommandostruktur er fastlagt. Jeg har da for at imødekomme personelorganisationernes ønsker ment det rigtigst at udskyde fremsættelsen af et revisionsforslag til næste folketingsår, og jeg vil gerne takke for den forståelse herfor, som jeg har mødt hos de partier, der deltog i forsvarsforliget.

Jeg vil gerne tilføje, at der ikke i udskydelsen ligger nogen ændring af min opfattelse af, hvorledes forsvarrets personellov bør se ud f. eks. med hensyn til den ændrede status for fenrikgruppen, som er påtænkt. Det er mig også magtpåliggende at nævne, at der efter min opfattelse i personeloven til sin tid bør sikres gruppen af reserveofficerer til fuld vedvarende tjeneste den tryghed, som denne gruppe har krav på, og som først og fremmest må gå ud på at fastsætte aldersgrænser, som er sammenfaldende med det tidspunkt, fra hvilket de pågældende officerer efter de gældende regler kan opnå pension. Administrationen vil indtil da følge tilsvarende retningslinjer.

I overensstemmelse med aftalen om en revision af hjemmeværnsloven blev hjemmeværnsledelsen i forsommeren 1960 anmodet om at udarbejde et revisionsforslag, og dette forslag har siden været forhandlet med forsvarsstyrelsen, de frivillige kvindekorpser, der står tilknyttet hjemmeværnet, og de berørte personelorganisationer.

[Forsvarsministeren.]

Der er ved udarbejdelsen af lovforslaget taget særligt hensyn til det ønskelige i, at lovgivningen bliver let tilgængelig for offentligheden og hermed for hjemmeværnets store antal frivillige. Af denne grund er lovforslaget på visse punkter gjort mere udførligt end normalt samtidig med, at der er tilstræbt større overskuelighed i lovforslagets opbygning og en udformning, der svarer til den, forsvarrets organisationslov fik, og som også er påtænkt for forsvarrets personellov. Det vil sige, at en række detailbestemmelser om organisationen og om personelforhold er udeladt. Dette har efter min mening medført, at lovforslaget fremtræder klarere end den nugældende hjemmeværnslov.

Vedrørende lovforslagets organisationsafsnit skal jeg pege på, at de tre hjemmeværnsgrene nu er blevet absolut sidestillede, og at de tre frivillige kvindekorps er foreslået indføjede i hjemmeværnet, knyttet til hver sin hjemmeværnsgren. Dette betyder, at kvinder fremtidig optages i alle tre hjemmeværnsgrene efter samme regler som mænd.

Der har i de forløbne år været udført et godt arbejde af de tre kvindekorps, Danmarks Lottekorps, Kvindelige Marinere og Kvindeligt Flyvekorps, og jeg benytter gerne lejligheden til at fremhæve, at vort samlede forsvar skylder stor tak til de mange kvinder, som offervilligt har påtaget sig denne tjeneste. Når der nu foreslås en form for korpsenes indføjelse i hjemmeværnet, som korpsenes ledelser ikke er fuldt tilfredse med, må det derfor på ingen måde betragtes som en kritik af det hidtil udførte arbejde. Men man har såvel i hjemmeværnsledelsen som i forsvarsstyrelsen den opfattelse — og jeg er enig heri — at det tidspunkt nu er kommet, da der bør gennemføres ligestilling for kvinder og mænd i deres deltagelse i det frivillige forsvarsarbejde, at dette frivillige forsvarsarbejde klart bør samles i hjemmeværnet, og at der bør gennemføres klare og entydige kommando- og ansvarsforhold.

Jeg mener, at dette er sket ved som nævnt at knytte kvindekorpsene til hver sin hjemmeværnsgren og ved at gøre de tre korpschefer ansvarlige over for hver sin hjemmeværnsinspektør. Samtidig er det,

som det fremgår af lovforslagets § 6 og bemærkningerne hertil, fastslået, at korpscheferne skal virke som rådgivere for hjemmeværnsledelsen i alle særlige anliggender vedrørende deres korps, at de skal tages med på råd af hjemmeværnsinspektørerne, og at der vil blive tillagt de kvindelige befalingshavende en række opgaver og beføjelser. Hermed er korpsrammerne bevaret, og der er givet såvel korpscheferne som andre befalingshavende kvinder en indflydelsesrig placering.

Under de forhandlinger, som har været ført, har kvindekorpsene ønsket en mere uafhængig placering. Ud fra ønsket om at nå frem til en ordning, som alle parter kunne tiltræde, har jeg forsøgt at finde en acceptabel mellemvej mellem de forskellige standpunkter, men det er ikke lykkedes, og jeg har da ment at burde holde mig til det af hjemmeværnsledelsen og forsvarsstyrelsen foreslåede som den klareste og mest rationelle løsning.

Det skal endelig om de organisatoriske forhold fremhæves, at der ikke foreligger planer om større ændringer i hjemmeværnets eksisterende detailorganisation. Regions-, distrikts- og kompagninddelingen i hærhjemmeværnet, flotilleinddelingen i marinehjemmeværnet og distrikts- og eskadrilleinddelingen i flyverhjemmeværnet påtænkes således ikke ændret.

Af bestemmelserne i forslagens afsnit om personelforhold skal følgende nævnes: Frivillighedsprincippet bliver direkte stærkere fastslået ved den foreslåede § 13.

Hjemmeværnet tæller i dag ca. 70 000 frivillige kvinder og mænd, og frivillighedsprincippet har vist sig at kunne bære så langt og at være af så stor værdi for befolkningens indstilling ikke blot til hjemmeværnet selv, men til forsvar som helhed, at man nu kan og gerne vil foreslå, at muligheden for at tvangsudskrive til hjemmeværnet lovmæssigt begrænses til kun at kunne udnyttes under krig eller andre ekstraordinære forhold.

Dette forudsætter imidlertid, at indsatsen i oplysnings- og uddannelsesarbejdet ikke afsvækkes, men tværtimod forstærkes.

Det er da også med denne forudsætning som baggrund, at der er stillet forslag om indførelsen af de nye mellemfaldende befalingsmandsgrader: halvkompagnifører og

[Forsvarsministeren.]

halvdelingsfører. Disse grader har været savnet, bl. a. når det frivillige personel påtager sig midlertidig fuld tjeneste i hjemmevernet, og de vil specielt finde anvendelse på de kontraktantagne instruktører, hvis antal man gerne ser øget med henblik på at forbedre uddannelsen.

En mindre del af de stillinger, der er påregnet bestridt af distriktsledere i hjemmevernet, kræver særlige kvalifikationer, og det har derfor været anset for naturligt — efter valg — at kunne oprykke et antal kvalificerede distriktsledere, 12 i alt, til en hertil svarende højere grad, betegnet distriktsleder af 1. grad.

Endvidere er forslaget om oprettelse af en række militære stillinger som forvaltningsledere nyt. Der er ikke hermed tale om nyoprettelse af stillinger. Stillingerne har hidtil været beklædt af civile, som nu efter forslaget får en militær status. Såvel erfaringerne fra det daglige arbejde som fra dette personels opgaver i krigstid motiverer en sådan ændring. Man foreslår derfor, at i alt 19 civile stillinger overføres til 19 militære stillinger, benævnt forvaltningsledere. Det er hensigten samtidig at gennemføre en lønmæssig forbedring, svarende til dette personels faktiske arbejds- og ansvarsområde.

Indordningen i hjemmevernet af de frivillige kvindekorpss indebærer meget naturligt krav om nye stillinger under forsvaret. Det er forudsat, at de kvindelige befalingshavende som befalingsmændene i hjemmevernet kan antages på kontrakt, og at enkelte kan tjenestemandsansættes. Ønskerne om normering af tjenestemandstillinger til kvindelige befalingshavende begrænser sig til 3 korpschefer, en regionslotte i hver hjemmevernsregion og 4 sektionschefer.

Der vil i øvrigt i det høje ting blive fremsat et forslag til de ændringer af lov om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger, som nærværende lovforslag nødvendiggør. De samlede mer-

udgifter til personel vil andrage 3-4 mill. kr. af de i alt 6 mill. kr., som hjemmevernsbudgettet påregnes øget med som følge af den her foreslåede lovgivning. En betydelig del af disse midler er tænkt anvendt dels til instruktionspersonel, dels til beskedne forhøjelser af de sparsomme honorarer, der gives frivillige, som påtager sig særlig store arbejdsbyrder.

Den nugældende lovs bestemmelser for det frivillige personels pligtige uddannelsestid m. v. er overført i det store og hele i uændret skikkelse til lovforslaget.

I forslagens afsnit V om personellet pligter, rets- og straffeforhold er som noget nyt medtaget hovedbestemmelserne i de kontrakter, som det frivillige personel underskriver ved indtræden i hjemmevernet. Disse bestemmelser findes i § 29. De er kun nye i forhold til den hidtidige lov, men svarer i øvrigt til den hidtil fulgte praksis.

Som tidligere nævnt tilstræber det foreliggende lovforslag en styrkelse af hjemmevernet. Dette vil først og fremmest give sig udtryk i en intensivering af uddannelsen og en forbedring af hjemmevernets materiel. Hermed er imidlertid også forbundet øgede udgifter.

Det er på grundlag af det nuværende løn- og prisniveau beregnet, at hjemmevernets årlige driftsudgifter vil stige til 48 mill. kr., hvortil kommer 2 mill. kr. under forsvarets investeringsafsnit. Da man ved budgetaftalerne i forbindelse med forsvarsforliget ansatte hjemmevernet til en samlet årlig udgift på 44 mill. kr., fremkommer således en udgiftsforøgelse på 6 mill. kr., som skal lægges til den finansielle ramme for forsvaret, man i sin tid blev enig om. Jeg vil gerne understrege, at jeg med hensyn til denne udgiftsforøgelse nøje har fulgt den indstilling, jeg har modtaget fra hjemmevernsledelsen.

Det er mit håb, at der på det her foreslåede lovmæssige grundlag kan ske en yderligere udbygning af hjemmevernets kvalitet og omfang. De mange tusinde frivillige, som gør tjeneste i hjemmevernet,

[Forsvarsministeren.]

og som fortjener tak og påskønnelse herfor, har også krav på, at forholdene for deres uddannelse og hele tjeneste søges tilrettelagt så godt som muligt. Efter min bedste overbevisning udgør det foreliggende forslag et bidrag hertil, og jeg er i denne forbindelse tilfreds med at kunne fastslå, at hjemmeværnsledelsen og forsvarsstyrelsen helt kan tilslutte sig lovforslaget, som jeg skal anbefale til velvillig og hurtig behandling i det høje ting.

Formanden: Eksemplarer af det nu fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til licitationskommissionen (i stedet for fhv. folketingsmand Morten Larsen).

(Jfr. tidenden sp. 1368).

Valgt blev: *Axel Sørensen*.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 657, fremsættelsen i tidenden sp. 1118).

K. B. Andersen: Inden jeg fremsætter nogle synspunkter om de foreslåede ændringer i skoletilsynsloven, der her er til behandling, vil jeg gerne have lov til at gøre nogle bemærkninger om den form, det fremsatte lovforslag har fået.

Jeg beder den højtærede minister ikke tage mine bemærkninger som rettet specielt mod dette forslag, men mod en desværre ret almindelig praksis, der måske blot i dette tilfælde virker særlig grel. Jeg tænker på det forhold, at det foreliggende lovforslag fremtræder i en sådan form, at det dels er vanskeligt for ikke at sige umuligt for tingets medlemmer uden meget nøje studier at blive klar over, hvordan loven i den ændrede skikkelse vil fremtræde, dels ved kun at fremtræde som en lang række ændringer, nøjere bestemt 71 større og mindre

ændringer, til bestemmelserne i den gældende lov på forhånd samler revisionen om de af ministeren eller ministeriet ønskede ændringer.

Det er da uden videre klart, at den ideelle form for et sådant revisionsforslag må være, at det fremtræder i en skikkelse, der, f. eks. som bilag til forslaget, giver mulighed for et klart overblik over, hvad der ændres, og hvad der består set i sammenhæng. For at understrege, at det ikke her drejer sig om et ideal, der ikke kan realiseres, skal jeg pege på det forslag til ændringer i ombudsmandsloven, vi havde til første behandling for nylig. I dette lovforslag var som bilag optrykt gældende formulering og foreslåede ændringer side om side. Og for at forekomme eventuelle indvendinger gående ud på, at det drejede sig om en så meget mindre lov, vil jeg, som jeg tidligere har gjort det, fremhæve det omfattende forslag til ændringer i beværterloven fra samlingen 1957-58, der som bilag også havde et aktstykke, der klart viste, hvad der efter forslaget skulle udgå og komme i stedet.

Jeg beder den højtærede minister tilgive dette hjertesuk, men jeg må tilstå, at den form for revisionsforslag, som vi her har fået i hænde, er utilfredsstillende for tingets medlemmer. Det kan ikke være et spørgsmål om økonomi med papir. Jeg vil meget gerne være med til at spare på papir, men det kan ikke være rigtigt at spare på papir, hvis det skal gå ud over en hensigtsmæssig form for tingets arbejdsgrundlag.

Lovforslaget betyder vel ikke revolutionerende ændringer i forhold til den bestående tilsynslov, men dog nok ændringer, der kan give anledning til en del debat i udvalget og vel også til nogen uenighed.

Jeg tænker her navnlig på den afgørende ændring, hvorefter der indføres skolenavn ved alle skoler i kommuner, hvor der er mere end én skole. Ifølge de ret indviklede bestemmelser i gældende lov er det sådan, at kommunalbestyrelsen kan afgøre, om den ønsker skolenavn ved alle eller enkelte af kommunens skoler i forbindelse med skolekommissionen som styrende organer eller styre alene ved skolekommissionen. Der er dog som resultat af den meget omfattende og ganske lidenskabelige debat, der blev ført i forbindelse med gennem-